

Archeologische Werkgroep Leidschendam-Voorburg

Jaarverslag 2014

Programma van activiteiten 2015 en 2016

Het bestuur van de vereniging AWLV is sinds de algemene ledenvergadering van 21 mei 2014 als volgt samengesteld:

dhr. C.A. van der Brugge	voorzitter
dhr. mr R.L. Hirschel	secretaris
mevr. drs J. Hees	penningmeester
mevr. drs A.E. Oostdijk	lid
mevr. ir T. Kiers	lid

(informatie over dit verslag is verkrijgbaar bij de secretaris)

I. ALGEMEEN

Voorwoord van de voorzitter

Begin 2014 is door de gemeenteraad de ‘Archeologienota’ aangenomen. Deze bevat enkele wijzigingen ten opzichte van de vorige nota die het in de toekomst mogelijk zouden maken dat onze werkgroep wat meer daadwerkelijk bij het begeleiden van archeologisch onderzoek kan worden betrokken. Voor veel leden van onze werkgroep is dat een bemoedigend vooruitzicht, want door de Europese regelgeving, met begrijpelijke argumenten, werd het voor een amateurarcheoloog bijna onmogelijk zelf te gaan graven. Binnen de AWLV is heel veel kennis aanwezig over de plaatselijke archeologische vindplaatsen. Onze trouwe kern kan dienen als een vraagbaak voor iedere geïnteresseerde, maar de eigen leden vinden het natuurlijk het mooiste om binnen de gemeente dit erfgoed op te graven, te documenteren en de resultaten door te geven aan eenieder binnen onze gemeente. Momenteel worden de vondsten uit het verleden die nog niet zijn gearhiveerd, beschreven. Voor 2015 zijn we onder andere bezig om de vondsten van de houtzaagmolen De Salamander in Leidschendam te verwerken en in samenwerking met het bestuur van de molen een presentatie voor te bereiden in het nieuwe Educatieve Centrum bij de molen.

De archeologienota 2014 heeft tot nog niet geleid tot een geweldige groei van het aantal leden, maar de vaste kern groeit licht en het aantal mensen dat onze website bezoekt en de gratis nieuwsbrief wil ontvangen, neemt steeds meer toe.

Er is ook verdrietig nieuws te melden. Cees Milot is op 30 januari overleden. Hij was jarenlang voorzitter van onze werkgroep. Vooral het Romeinse Forum Hadriani had zijn grote belangstelling. Mede door zijn inzet werd deze nederzetting een archeologisch rijksmonument. In onze nieuwsbrief van het voorjaar werd een in memoriam over zijn betekenis voor de werkgroep geschreven.

Ook betreuren wij het overlijden van ons lid Wim van den Bos op 7 januari.

Cees Milot 11 november 1924 – 30 januari 2014

Cees Milot achter de AWLV-kraam tijdens Open Momentendag in 2010 (foto: Joanneke Hees).

Bestuurlijke zaken

De algemene ledenvergadering op woensdag 21 mei is bijgewoond door zeven leden en vijf bestuursleden.

Ook dit jaar is het bestuur weer diverse malen voor overleg bijeengekomen. Er waren vier bestuursvergaderingen. Met de regioarcheoloog, Antoine Roeloffs, later het jaar geassisteerd door Linda van de Geijn, is drie keer overleg gevoerd. Dat overleg vindt in een informele en openhartige sfeer plaats.

Net als in vorige jaren zijn ook dit jaar in maart en september de veldwerkleidersvergaderingen bijgewoond die door de afdeling Den Haag en omstreken van de AWN worden georganiseerd.

Meer informeel van aard was het bijwonen van een Cultuurborrel, altijd goed voor de contacten met plaatselijke politici en andere culturele instellingen.

Ons bestuurslid Titia Kiers is aanwezig geweest bij vier bijeenkomsten van het Platform TOEN Leidschendam-Voorburg.

Ter voorbereiding op de nieuwe gemeentelijke Cultuurvisie is op 4 november een speciale bijeenkomst bijgewoond met andere culturele en historische verenigingen en instellingen.

Van geheel andere aard was de procedure die wij hebben gevoerd tegen de verlening van een omgevingsvergunning voor de aanleg van een waterpartij die in werkelijkheid een insteekhaven betrof, direct grenzend aan het archeologische rijksmonument Forum Hadriani. Ons ingediende bezwaarschrift hebben wij voor de onafhankelijke commissie voor bezwaarschriften toegelicht. Deze heeft het bezwaarschrift echter niet-ontvankelijk verklaard, omdat wij op grond van onze statuten niet als belanghebbende konden worden aangemerkt. Om zo'n niet-ontvankelijkverklaring in de toekomst te voorkomen zal het bestuur de statuten laten wijzigen.

Gebouw

De AWLV wordt bij het overleg met de Vereniging van Eigenaren (VvE) vertegenwoordigd door onze voorzitter, Kees van der Brugge, en onze adviseur Martin van Rijn.

Op last van de VvE is door een aannemer de onderdoorgang dichtgemaakt om zo een extra bergruimte te creëren. Bijkomend voordeel daarvan is dat zo een eind is gemaakt aan de overlast van jongeren die de onderdoorgang gebruikten voor hun samenkomsten en die er tot twee keer toe brand hebben gesticht.

Overige zaken

In de werkruimte hebben vier lezingen plaatsgevonden van de afdeling Den Haag en omstreken van de AWN, evenals de algemene ledenvergadering van die afdeling en een regiovergadering.

Het ledenaantal is gestegen, mede dankzij verschillende aanmeldingen via de website. Aan het eind van 2014 had de vereniging 65 leden en donateurs.

II. DE ARCHEOLOGISCHE KERNACTIVITEITEN

1. Onderzoek en begeleiding in het veld

Het enige veldwerk in 2014 betrof in juli een waarneming door enkele leden aan de Arentsburghlaan 14 in Voorburg waar een olietank werd verwijderd. Er zijn enkele vondsten uit de Romeinse tijd aangetroffen. Van deze waarneming is verslag gedaan in de AWLV-Nieuwsbrief nummer 37 van december.

2. Vondstverwerking

De midweekse vondstverwerkingsavonden zijn goed bezocht. Er is voornamelijk gewerkt aan de vondsten, opgegraven op het terrein waar eerder houtzaagmolen De Salamander in Leidschendam had gestaan, voordat die werd herbouwd op de huidige locatie.

Daarnaast is begonnen met het uitwerken van de opgraving Herenstraat 1 in Voorburg.

Tussendoor zijn nog enkele kleine onderzoekjes verwerkt, waaronder een particuliere collectie die de AWLV enkele jaren terug heeft ontvangen van de heer C.R. de Rooij. Deze collectie bevat Romeins materiaal dat hij heeft aangetroffen op zijn volkstuin naast de Arentsburghlaan. Over de inhoud van deze collectie is eveneens een kort verslag verschenen in de AWLV-Nieuwsbrief nummer 37 van december.

Begin april zijn de vondsten van de voormalige Archeologische Werkgroep Leidschendam (AWL) die waren opgeslagen in het Stads kantoor Leidschendam, dat moest worden verbouwd, naar onze nieuw gecreëerde opslagruimte in de voormalige onderdoorgang overgebracht.

Het materiaal van de opgraving bij boerderij Noorthey (vondsten en documentatie) is overgebracht naar het Provinciaal Archeologisch Depot in Alphen aan den Rijn.

Winderige excursie naar houtzaagmolen De Salamander (foto: Kees van der Brugge).

III. VOORLICHTING EN EVENEMENTEN

1. Website

De website die op 9 december 2013 is gelanceerd, wordt regelmatig bekeken, zo blijkt uit reacties en heeft al verschillende nieuwe leden opgeleverd. Er moet echter nog wel meer informatie aan de site worden toegevoegd om hem aantrekkelijk te houden.

2. Gegeven lezingen en lessen

Er zijn dit jaar geen lezingen gegeven, wel is door een van de bestuursleden een archeologieles over de Steentijd verzorgd op de Groen van Prinsterschool in Voorburg.

3. Evenementen

Dit jaar hebben wij voor het eerst een kraam bemand op het Cultureel Zomerfestival in winkelcentrum Julianabaan in Voorburg op zaterdag 30 augustus. Omdat onze kraam vlak naast die van houtzaagmolen De Salamander stond, hebben wij met name vondsten getoond van de opgraving die in de jaren '90 heeft plaatsgevonden bij de verplaatsing van de molen naar de huidige locatie. De belangstelling was goed en diverse mensen hebben zich aangemeld voor onze nieuwsbrief.

Mede vanwege onze aanwezigheid op het zomerfestival hebben wij dit jaar afgezien van deelname aan Open Monumentendag, met name ook omdat het thema "Op reis" minder goed aansloot op onze werkzaamheden. Wel hebben wij voor een kleine expositie ter gelegenheid van de openstelling van boerderij West-Duivesteijn diverse vondsten en documentatie uitgeleend.

De AWLV-stand tijdens het Cultureel Zomerfestival (foto: Kees van der Brugge).

4. Tentoonstellingen

In dit verslagjaar heeft de AWLV op verzoek van de jubilerende Stichting Mooi Voorburg tussen half maart en 1 juni 2014 meegewerkt aan de expositie 'Mooi Voorburg 55 jaar' in het Stadsmuseum Leidschendam-Voorburg. Wij hebben in drie vitrines vondsten, tekeningen en foto's laten zien van een van onze eerste opgravingen, namelijk die op de binnenplaats van Huize Swaensteyn. Dit paste daarom zo goed in de tentoonstelling, omdat de Stichting Mooi Voorburg zich in haar beginjaren had ingezet voor het behoud en de restauratie van dat pand. Voor de inrichting van een van de vitrines hebben wij dankzij een bruikleen van Museum Tetar van Elven uit Delft kunnen laten zien hoe vergelijkbare (porseleinen) objecten er uitzien als zij niet als bodemvondst in de grond terecht zijn gekomen.

In de Bibliotheek aan de Vliet, locatie Voorburg, hebben wij naar aanleiding van de verschijning van het boek over boerderij Noorthey van 30 mei tot en met 12 juli 2014 enkele van de daarin afgebeelde vondsten laten zien.

5. Excursies

Er zijn drie excursies geweest. De eerste voerde op zaterdag 15 februari naar houtzaagmolen De Salamander in Leidschendam. Deze was vooral bedoeld voor de mensen die zich op de werkavonden bezighielden met de verwerking van de vondsten die destijds bij de verplaatsing van de molen zijn gedaan. De mooiste van die vondsten zullen na de bouw van een Educatief Centrum in een vitrine worden uitgesteld.

De tweede excursie was op zaterdag 22 maart en had het Tabakshistorisch Museum in Delft als doel. Met deze excursie wilden wij onze leden meer kennis en achtergronden geven over tabakspijpen, een vondstcategorie die ook bij de vondsten van houtzaagmolen De Salamander goed vertegenwoordigd is.

Tot slot zijn wij op vrijdag 14 november door Peter Stokkel van de afdeling Archeologie van de gemeente Den Haag rondgeleid over de opgraving van een deel van het tracé van de Rotterdamsebaan, net over de gemeentegrens.

6. Publicaties

Publicaties van de AWLV zelf

Dit jaar hebben wij alleen twee nieuwsbrieven uitgegeven, nummer 36 in augustus en nummer 37 in december. Mede dankzij verspreiding per e-mail en door de plaatsing op onze website wordt een doelgroep bereikt die aanzienlijk ruimer is dan alleen de leden van de AWLV. Het aantal digitale abonnees bedraagt thans 195.

Publicaties over archeologie en archeologisch onderzoek met een relatie tot het werkterrein van de AWLV

a. Krantenartikelen

Het aantal krantenberichten over archeologie in de gemeente Leidschendam-Voorburg is dit jaar klein. Zij betreffen onder meer de ondertekening door de gemeente van de intentieverklaring voor de Werelderfgoednominatie van de Romeinse Limes, het overlijden van onze erevoorzitter, de vaststelling van de nota Archeologie herijking 2013 en een tentoonstelling die wij in de bibliotheek hebben ingericht over de opgraving bij boerderij Noorthey in Leidschendam. Daarnaast zijn door derden nog een paar lezingen aangekondigd:

8 januari	Het Krantje: <i>Gezamenlijk archeologiebeleid.</i>
9 januari	Voorburgse Courant/Leidschendammer: <i>Samen ondergronds.</i>
29 januari	Het Krantje: <i>Gemeente gaat voor erfgoednominatie.</i>
30 januari	Voorburgse Courant/Leidschendammer: <i>Gemeente eert het rijke verleden.</i>
6 februari	Voorburgse Courant/Leidschendammer: <i>'Mooi Voorburg'.</i>
19 februari	Algemeen Dagblad/Haagsche Courant: <i>Spitten in Voorburgse historie. Cees Milot (1924-2014).</i>
26 februari	Het Krantje: <i>Archeologienota vastgesteld.</i>
14 april	www.midvliet.com : Wethouder Rensen opent Mooi Voorburg Jubileumjaar.
5 juni	Voorburgse Courant/Leidschendammer: <i>Vondsten in bibliotheek.</i>
12 juni	Het Krantje: <i>Oude vondsten in bieb Voorburg.</i>
1 oktober	Het Krantje: <i>High tea met lezing Romeinse geschiedenis.</i>
1 oktober	Het Krantje: <i>Informatiebord onthuld bij anker.</i>
23 oktober	Voorburgse Courant/Leidschendammer: <i>Lezing over Romeinen.</i>
29 oktober	Het Krantje: <i>Lezing Romeinen Voorburg.</i>
30 oktober	Voorburgse Courant/Leidschendammer: <i>Lezing over Romeinen.</i>

b. Tijdschriftartikelen

Bijgaand een overzicht van artikelen die de AWLV betreffen, waaraan de AWLV heeft bijgedragen of die betrekking hebben op het werkgebied van de AWLV.

- J. Coenraads, 'Nieuwsbrief nr. 36, augustus 2014 (Afd. 7 – AW Leidschendam-Voorburg)', *Westerheem* 5, jaargang 63, oktober 2014, p. 313-315;
- M. Dominguez-Delmás, M. Driessen, I. Garcia-González, N. van Helmond, R. Visser, E. Jansma, 'Long distance oak supply in mid 2nd century AD revealed: the case of a Roman harbour (Voorburg-Arentsburg) in the Netherlands', *Journal of Archaeological Science*, Volume 41, January 2014, p. 642-654;
- W. van Horssen en J. Hees, 'Leidschendam | Noortheylaan', in *Archeologische Kroniek Zuid-Holland*, jaargang 45, 2013, p. 48-49;
- R. Kok, 'Een enquête onder amateurarcheologen over archeologie van de Tweede Wereldoorlog. Over de beperkte bekendheid en de grote zeggingskracht van oorlogsresten in de bodem', *Westerheem* 6, jaargang 63, december 2014, p. 361-372 (met name p. 362 vermelding van AWLV);
- A. Roeloffs en J. Hees, 'Leidschendam | Zijdesingel', in *Archeologische Kroniek Zuid-Holland*, jaargang 45, 2013, p. 52.

c. Boeken

In 2014 is de langverwachte publicatie over de opgravingen in 2007/2008 door de Universiteit van Amsterdam verschenen:

Driessen, M. en E. Besselsen (red), *Voorburg-Arentsburg. Een Romeinse havenstad tussen Rijn en Maas*, 2 delen (with an English summary), Themata 7 University of Amsterdam 2014.

IV. PROGRAMMA VAN ACTIVITEITEN IN 2015 – 2016

Voor de periode 2015 – 2016 zal het accent liggen op:

- a. het doen van waarnemingen en het uitvoeren van kleinschalige archeologische onderzoeken al dan niet op terreinen die door het bevoegde gezag zijn vrijgegeven;
- b. het uitvoeren van het beleidsplan voor de periode 2015-2020;
- c. het actief blijven bijdragen aan het historisch informatiepunt TOEN, onder meer binnen het Erfgoedpodiumoverleg;
- d. het overdragen van vondsten aan de provincie met inbegrip van de documentatie; dit betreft een meerjarenproject;
- e. het redden van tekeningen die door lekkages waterschade hebben opgelopen;
- f. het uitbrengen van een rapport over de opgraving Herenstraat 1;
- g. het verder verwerken van de vondsten van de opgraving van molens De Salamander en De Hoop in Leidschendam; er zal een vitrine worden ingericht in het nieuwe Educatieve Centrum van molen De Salamander;
- h. het continueren van een regelmatig overleg met de regioarcheoloog;
- i. het deelnemen aan het Cultureel Zomerfestival op zaterdag 29 augustus 2015;
- j. het meedenken over de herinrichting van de Romeinenzaal in Museum Swaensteyn;
- k. diverse activiteiten in het kader van het 30-jarig bestaan van de vereniging dit jaar, zoals een excursie naar Nijmegen en een publieksdag in Museum Swaensteyn;
- l. een excursie in mei 2016 naar het Engelse deel van de Limes, de Muur van Hadrianus.